

Ἄλλ' ὁ Δάντε καὶ ὁ Σαίξπηρος ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτῶν παρέστησαν καὶ τὴν κακὴν γυναῖκα. Ἦντε ἀληθές· ἀλλ' οἱ δύο μεγάλοι τῆς ἀνθρωπότητος ποιηταὶ ἠθέλησαν, ὅπως ὅλον τὸν ἄνδρα, οὕτω νὰ παραστήσωσι καὶ τὴν γυναῖκα ὁλόκληρον, δηλαδὴ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας αὐτῆς. Ἐγὼ δὲ ἠθέλησα πρὸ πάντων νὰ δεῖξω πῶς παρέστησαν τὰς ἀρετὰς αὐτῆς· ἠθέλησα πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ δεῖξω μετὰ πόσης ἐξαιρετικῆς ἀγάπης ἐσπούδασαν καὶ ἐσχεδιάσαν· ἐκ τῆς ἀληθείας καὶ πραγματικότητος τὴν εἰκόνα τῆς ἐναρέτου γυναικός, πῶς παρέστησαν τὴν γενναϊόφυγον καὶ πνευματώδη, τὴν ἐνάρετον, τὴν φιλόστοργον, τὴν περιπαθεῖ καὶ εὐαίσθητον γυναῖκα.

Καὶ ἐνταῦθα μοὶ ἀρκεῖ νὰ προσθέσω ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγαθῶν γυναικῶν ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀμφοτέρων τῶν ποιητῶν εἶνε μείζων τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κακῶν· ὅτι ὁ Δάντε οὐδαμοῦ ἀρέσκεται νὰ ὁμιλῇ διὰ μακρῶν περὶ ἢ μετὰ τῶν τελευταίων τούτων, ἀλλ' ἀρκεῖται νὰ ἀναφέρῃ μόνον τὰ ὀνόματά των, ἐπισφραγίζων αὐτὰ διὰ τινος ἐπιθέτου μετὰ τῆς γνωστῆς ἐκείνης ψεκτικῆς τοῦ δυνάμεως· καὶ πρὸς τούτοις ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸν Σαίξπηρον, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς κακούργους γυναῖκας, τὰς ὁποίας παρέστησε, δὲν ἐλλείπει σχεδὸν ποτὲ ἀγαθόν τι, λεπτόν καὶ εὐγενὲς αἰσθημα, ὅπερ εἶνε τρόπον τινα τὸ λείψανον τῆς ἀρετῆς, τὸ μαρτυροῦν τὴν ἀγαθότητα τῆς γυναικείας φύσεως ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς κακίας. Ἡ Γονερλίλη καὶ ἡ Ρεγάνη εἶναι μίξ ἐξαιρέσεις, εἶναι μία παρέκκλισις ἀπὸ τῆς φυσικῆς τάξεως τῆς δημιουργίας· εἶναι, καθὼς λέγει ὁ Dowden, λύκαιναι, οὐχὶ γυναῖκες. Ἡ κακία μητέρων τινῶν καὶ συζύγων, πρηνήπισσων

καὶ βασιλισσῶν, ἐν τοῖς ἱστορικοῖς δράμασι τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς φιλοδοξίας· ἀλλ' ἐν τῇ βάρει τῆς φιλοδοξίας ἐκείνης ὑπάρχει ἀγάπῃ πρὸς τοὺς συζύγους καὶ στοργῇ πρὸς τοὺς υἱούς. Ἡ μήτηρ τοῦ Ἀμλέτου, ἡ Κληταμνήστρα τῆς Δανίας, συνδέεται πρὸς τὴν Ὀφελίαν δι' αἰσθημάτων εὐκρινῶς ἀγάπης. Ἐν τῇ ἀγρία σκληρότητι τῆς Λαίδης Μάκβεθ βλέπομεν τὴν ὑπερβολικὴν καὶ βιαιάν ἐντασιν τῶν δυνάμεων τῆς ἀποπλανηθείσης γυναικείας ψυχῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐντασιν ἐκείνην ἡ ψυχὴ διαρρήγνυται καὶ ἡ ἄβρὰ φύσις τῆς γυναικὸς ἀναφαίνεται αὐθις. Ἡ κηλὶς ἐκείνη τοῦ αἵματος τὴν ὁποίαν ἡ Λαίδη Μάκβεθ θέλει καὶ δὲν δύναται νὰ ἀποπλύνῃ ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς εἶνε ὁ ἐξαγνισμὸς τοῦ ὑπ' αὐτῆς διαπραχθέντος κακούργηματος.

Τελευταῖοντες λέγομεν ὅτι ἡ θέσις, ἣν κατέχει τὸ γυναικεῖον στοιχεῖον ἐν τοῖς μεγίστοις ἔργοις τῶν μεγίστων ποιητῶν τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο παρίσταται ἐν αὐτοῖς, δεικνύει ὅτι ἀμφοτέρω οἱ ποιηταὶ ἔσχον περὶ τῆς γυναικὸς τὴν ὑψίστην καὶ ἀρίστην ἰδέαν· καὶ ὅτι ἂν ὁ Ἀγγλὸς ποιητὴς ἠδυνήθη, ὥς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ποιήσεώς του, νὰ ἀναπτύξῃ τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο μὲ μεγαλητέραν εὐρύτητα δραματικῆς ἐκθέσεως καὶ μείζονα ποικιλίαν χαρακτήρων, ἡ δύναμις τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ δὲν ἦτο μικρότερα ἐν τῇ ἀντιλήψει καὶ παραστάσει τοῦ ἀληθοῦς. Οὕτως ὥστε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις, μόλις ἐξεληθὼν τοῦ μεσαιῶνος, ἐδίδεν εἰς τὴν Εὐρώπῃ τὸ μέγιστον ποίημα τῆς νέας τέχνης καὶ τῆς νέας θρησκείας, ὃ ἀδύνατο, ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις χρόνων καὶ σπουδῶν, νὰ ᾔνοι ὁ Σαίξπηρος τῆς Ἰταλίας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΑΣΜΑΤΟΣ

ὑπὸ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

(συνέχεια.)

— Ἄς πάρω κι' αὐτὴ τὴ φλογέρα, εἶπε, λαμβάνων καὶ ἕτερον αὐλόν, ὅστις ἐκρέματο διαρκῶς ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας. Δεικνύων δὲ αὐτὸν διὰ τοῦ δακτύλου του πρὸς τὴν Βάσω „μὴ πικραίνεσαι, τῇ λέγει χθαμηλῇ τῇ φωνῇ“. Ἔχετε γειά! ἀναφωνεῖ εἴτα, βλέπει θλιβερώς διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν ἀγαπητὴν του, ἥτις, στενάζουσα, παρετῆρει αὐτὸν μὲ δακρυομένους ὀφθαλμούς, καὶ ἐξῆλθε δρομαίως τοῦ οἴκου, βαίνων πρὸς τὴν ἐν τῇ ἐρήμῃ μάνδραν τοῦ ποιμνίου του. Ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐμελλε νὰ χορεύσῃ ἐν χαρᾷ μετὰ τῆς ἐρωμένης του, μετεβλήθη εἰς ἡμέραν τελευταίου ἀπ' αὐτῆς χωρισμοῦ! Οἱ δὲ γλυκεῖς τοῦ αὐλοῦ του φθόγγοι, οἱ ὅποιοι ὡς ἐφαίδρυνον τὰς δύο ἐρώσας ψυχάς, διελύθησαν εἰς πικροὺς στεναγμούς!

Θλιβερὸς ἀνέτειλε διὰ τὴν Βάσω ὁ ἥλιος τῆς ἐπομένης ἡμέρας! Ἦλκε κατευνασθῆ ἢ ἐκ τῶν συμβάντων τῆς προηγουμένης ταραχῆς τῆς, ἀλλ' αὐξήσει ὁ πρὸς τὸν Λάμπρον πόθος αὐτῆς! Ἡ ἀπομόνωσις, ὁ ἀποχωρισμὸς, ἐδιπλασίασαν αὐτόν, ἢ δὲ ἰδέα ὅτι δὲν ὡς βλέπη τὸν Λάμπρον, δὲν ὡς ἀτενίζῃ ἐκ τοῦ πλησίον πρὸς αὐτὸν μειδιῶσα καὶ ἀκούουσα τῆς φωνῆς του, ἔρριπτον αὐτὴν εἰς ἄβυσσον θλιβερῶν σκέψεων καὶ αἰωνίου ἀγωνίας! Τὰ πάντα ἐφαίνοντο αὐτῇ θλιβερά! Οὐδὲν πλέον τὴν ἔτερπεν· οὐδὲν προσεμεδίχ αὐτῇ!

Μία ὅμως σκέψις ἐβασάνιζε τὸν νοῦν τῆς ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς ἡμέρας ἐκείνης: Τί ἐνόει ὁ Λάμπρος ὅτε φεύγων τῆς οἰκίας εἶπεν αὐτῇ „μὴ πικραίνεσαι, Βάσω!“ Δεικνύων συν-

άμα διὰ τοῦ δακτύλου τὸν αὐλόν; Ἢ καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐβασάνιζε τὸν νοῦν τῆς ἐν τούτοις εἰς οὐδὲν ἠδύνατο νὰ καταλήξῃ συμπέρασμα.

Ἡ γραῖα Κατερίνα ἀποκατέστη ἤδη διαρκῶς ἐν τῇ οἰκῇ τοῦ Γερογεώργου, οὗτος δὲ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀπησχολεῖτο σκεπτόμενος ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν θυγατέρα του, γὰρ νὰ βουβαθῶν ἢ κακαῖς γλωσσαις κατὰ τὴν φράσιν τῆς γραῖας Κατερίνας.

IV.

Ἦντε ἡ νύξ τῆς ἐπομένης τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῶν ἐραστῶν ἡμέρας! Πρὸ τριῶν καὶ πλέον ὥρῶν ἀπέσπυρεν ὁ ἥλιος τὴν φωτοβόλον ὄψιν του, ἢ δὲ μελανέμων νύξ ἐντροφᾷ ἤδη ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῆς ὑπνωττούσης φύσεως! Τὰ μαῦρα τῆς νυκτὸς παραπετάσματα παριστῶσιν ἀγρίαν τὴν θέαν τῶν βουνῶν καὶ τῶν βράχων, τὰ δὲ πολλαχόθεν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καταδιωκόμενα καὶ εἰς ἐν τοῦ ὀρίζοντος σημεῖον συμπυκνούμενα νέφη ἐπιτείνουσι τὴν ἀγρίαν τῆς νυκτὸς ὄψιν! Ὁ ἄνεμος πνέων σφοδρῶς ἐπαπειλεῖ νὰ ἐκριζώσῃ τὰ ὑπὸ τῆς ὀρμῆς αὐτοῦ ὑποκύπτοντα δένδρα! Τὰ πτηνὰ κατεπτοημένα φεύγουσιν εἰς τὰς φωλεὰς των, οἱ δὲ βοσκοὶ ἐφρησυχάζουσι μετὰ τῶν ποιμνίων των. Εἰς μόνος ἀγρυπνεῖ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, ὁ Λάμπρος! Ὁδεύει διὰ τῶν σκοτεινῶν κοιλάδων καὶ δένδρων εἰς πεφιλημένον αὐτῷ βράχον, ὑφούμενον παρὰ τὸ χωρίον καὶ ἀπέναντι τοῦ οἴκου τῆς ἐρωμένης του, κειμένου ἐντελῶς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου! Ὁ μόνος αὐτοῦ

σύντροφος· εἶνε ὁ αὐλὸς του καὶ ὁ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ἱπτάμενος καὶ κρώζων ἱεράς, ὅστις διὰ τῆς φωνῆς του συνοδεύει τὰ βήματά του! Πορεύεται κατὰ τὴν τρικυμιώδη ἐκείνην νύκτα ἐκεῖ, ὅπου ἡ καρδιά του τὸν ὠθεῖ! Πορεύεται εἰς τὸν βράχον ὅπως ἀπ' ἐκεῖ διὰ τῶν ἤχων τοῦ αὐλοῦ του ἀφυπνίσῃ τὴν ἐρωμένην του, καὶ ἐκφράσῃ πρὸς αὐτὴν τὸν ἔρωτά του, τοὺς πόθους του, τὸν πόνον τοῦ χυθεσινού ἀποχωρισμοῦ των!

Ὡς φᾶσμα, ὀδεύων ἐν μέσῳ τοῦ σκότους τῆς νυκτος ἐπλησίασε τὸν βράχον καὶ ἀνῆλθεν εἰτα ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκάθησεν ἐπὶ τινος πέτρας, ἐπὶ τῆς κορυφῆς, καὶ ἔλαβε μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν εἰς χεῖρας τὸν αὐλὸν αὐτοῦ. Ὁ ἀνεμος εἶχεν ἤδη ἐντελῶς κοπάσει καὶ πέραν τοῦ Λάμπρου ἐπεκράτει ἀνέκφραστος σιωπὴ, ἣν ἤρξατο νὰ ταράσῃ οὗτος διὰ τῆς ἰδιορρύθμου μουσικῆς του. Ἰσχυρῶς εἰτα ἀντήχησαν εἰς τὴν κοιλάδα οἱ ἤχοι τῆς φλογέρας τοῦ βοσκῶ, εἰς δὲ τὰ ὠτα τῆς Βάσως ὁ πόνος τοῦ Λάμπρου!

Ἡ νεαρὰ κόρη εἶχε κατακλιθῇ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἀλλ' αἱ ὄραι παρήρχοντο χωρὶς ὁ ὕπνος νὰ καταλάβῃ αὐτήν. Προσεπάθει νὰ ἀνακούφισῃ τὸ ἐκ τῶν συμβάντων τῶν δύο προηγουμένων ἡμερῶν καταπεπονημένον σῶμά της, ἀλλ' ἡ ἐν τῷ νῷ της τρικυμία ἀφῆρπαζε τὸν ὕπνον ἀπὸ τῶν βλεφάρων της! Μυρίαί σκέψεις περὶ τοῦ Λάμπρου, περὶ ἑαυτῆς, περὶ τοῦ πατρὸς της διεσταυροῦντο ἐντὸς τῆς κεφαλῆς της, καταλήγουσαι εἰς στεναγμούς, εἰς δάκρυα! Αἰφνης εἰς τὰ ὠτά της ἤχησεν ἐλαφρὸς φλογέρας ἤχος. Ἡ Βάσω ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτῆς. Οἱ τόνοι ἐξηκολοῦθουν, ἤϋξανον, ἠκούοντο ἰσχυρότεροι· ὁμοιάζον τῶν ἤχων τοῦ αὐλοῦ τοῦ Λάμπρου! Ἠγέρθη καὶ ἐκάθητο ἡμιεκκλιμένη, ἐπιτείνουσα τὴν προσοχὴν αὐτῆς! Ὡ Θεέ! Οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία! Ἦτον ὁ Λάμπρος! Ἦδη εὗρισκε τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, ὅπερ ἀπησχόλει τὸν νοῦν της, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἦσθάνθη ἀνακούφισιν καθ' ὅλον της τὸ σῶμα τὸ δὲ στῆθός της ἐλαφρυνόμενον ἀπὸ τοῦ πιέζοντος αὐτὸ βάρους. Ἠγέρθη ἐντελῶς· ἦναψε τὸ φῶς καὶ ἠνοιξεν εἰτα ἐλαφρῶς τὸ παράθυρον. Λαβοῦσα εἰς χεῖράς της τὸν λύχνον καὶ κινήσασα αὐτόν, ἐσήμανε πρὸς τὸν Λάμπρον ὅτι ἀγρυπνεῖ, ὅτι ἀνεγνώρισε τοὺς ἤχους τῆς φλογέρας του. Οἱ τόνοι ἐδόνισαν εἰτα ἰσχυρότερον, ἡ δὲ αὖρα τῆς νυκτὸς μετέδιδεν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ἑραστοῦ εἰς τὰ ὠτα τῆς ἐρωμένης γλυκεῖς ἔρωτος φθόγγους, ἀνακουφίζοντας, παρηγοροῦντας τὴν τευλιμμένην τῆς Βάσως ψυχὴν! Οὕτω ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς, καθ' ἣν στιγμήν τὰ πάντα ὕπνωττον, ὁ αὐλός, ὁ μόνος τῶν κεχωρισμένων ἑραστῶν ἀγγελιοφόρος συνήνου τὰς δύο ἐρώσας καρδιάς!

Ἐπὶ ἀρκετοὺς μῆνας καθ' ἐκάστην νύκτα ἤρχετο ὁ Λάμπρος εἰς τὸν προσφιλεῖ του βράχον ὅπως χαιρετίσῃ διὰ τῶν ἤχων του τὴν ἀγρυπνοῦσαν ἐρωμένην του καὶ ἐκφράσῃ αὐτῇ τὸν ἔρωτά του, τὸν πόνον, ὃν ἠσθάνετο ζῶν μακρὰν αὐτῆς. Δι' ὀρισμένων καὶ καταλλήλων ἤχων μετέδιδεν αὐτῇ πᾶν ὅ,τι ἐπόθει, πᾶν ὅ,τι ἠσθάνετο, πᾶν ὅ,τι διὰ τῶν χειλέων του θὰ ἐξέφραζε πρὸς αὐτήν. Τοῦ χρόνου προϊόντος, συνείδισεν ἡ Βάσω νὰ διακρίνῃ εἰς τοὺς ἤχους τοῦ Λάμπρου τὰς σκέψεις αὐτοῦ, ὥστε οἱ δύο ἑρασταὶ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων ἱστάμενοι εὗρισκοντο διὰ τοῦ αὐλοῦ πλησίον ἀλλήλων, συνωμίλουν δι' αὐτοῦ! Τὸ ἀψυχον ὄργανον μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς θείας ἐκείνης ἀκτίνος, ἣτις φωτίζει τοὺς ἐρῶντας, ἐντελῶς εἰς μέσον συνεννόησεως, εἰς μέσον συνδιαλέξεως! Ἄν ἐν βλέμμα ἀνταλλασσόμενον μεταξὺ τῶν ἐρώντων σημαίνει καὶ ἐξηγεῖ πολλὰς ἐσωτερικὰς

σκέψεις, ἂν εἰς μορφασμὸς περισσότερα, πόσα ἄρα ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ καὶ εἰπῇ ὁ Λάμπρος πρὸς τὴν Βάσω διὰ τῶν ἤχων τῆς φλογέρας, ἣν μετὰ τῆς αὐτῆς μαγικῆς τέχνης ἐγίνωσκε νὰ μεταχειρίζεται; Ἄν οἱ γέροντες τοῦ χωρίου ἐδάκρουν, ὅτε οὗτος ἐφάλλε τὰ αρματολικά τῆς νεότητός των ἄσματα, ἂν αἱ γυναῖκες ἐκλαιον, ὅτε ἔκουν τὰ τραγοῦδια τῆς ξενιτειᾶς, τί ἄρα ἠδύνατο νὰ νοήσῃ καὶ αἰσθανθῇ ἡ Βάσω, ὅτε ἤκουεν εἰς ἤχους τὸν πόνον τῆς καρδιᾶς τοῦ ἑραστοῦ της;

Ὁ ἔρως ὀξύνει τὸν νοῦν ὡς λεπτύνει τὰ αἰσθήματα. Τὴν ὀξύτητα ταύτην τοῦ ἔρωτος προσθέσατε εἰς τὴν λεπτότητα τῆς τέχνης τοῦ Λάμπρου καὶ θὰ νοήσητε εὐκόλως πῶς οἱ δύο ἑρασταὶ συνεννοοῦντο κάλλιστα καὶ συνδιελέγοντο διὰ τῆς φλογέρας!

V.

Ἡμέραν τινά, ὅκτω σχεδὸν μῆνας μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ Λάμπρου ἀπὸ τῆς ἐρωμένης του, σύννοους καὶ κατηφῆς οὗτος ἐξηπλοῦτο ἐπὶ μεγάλης πέτρας ἐξωθεν τῆς μάνδρας του παρατηρῶν μικρὸν βύακα, οὗ τὰ διαυγῇ ὕδατα, κατακρημνιζόμενα ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι βράχου, διήρχοντο πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐχάνοντο εἰτα ἐντὸς τῶν θάμνων καὶ τῶν δένδρων, ἅτινα ὀλίγον ἀπωτέρω ἀνυψοῦντο. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη παραμονὴ οὔσα μεγάλης ἐορτῆς, ἣν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐμελλον κατὰ τὸ σῶμα νὰ πανηγυρίσωσι διὰ μεγάλου χοροῦ, ἐπανεφέρεν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἀπὸ τῆς Βάσως, ἣτις ἦτο ἐπίσης ἡμέρα χοροῦ καὶ πανηγύρεως. Αἱ Ὀλιβεραὶ τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεις διήρχοντο ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης τοῦ νοῦ του καὶ ἔρριπτον αὐτόν εἰς πλείστας περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔρωτος του σκέψεις, ὅπερ παρίστατο αὐτῷ ὑπὸ ζοφερὰς ὄψεις. Ἀπὸ ὅκτω μηνῶν εἶχε στερηθῇ τῆς μόνης εὐτυχίας του, τοῦ μειδιάματος τῆς Βάσως, καὶ δὲν εἶχεν ἀτενίσῃ τὸ γλυκύ της βλέμμα, ὅπερ παρῆεν αὐτῷ τὸσαύτας γλυκυτέρας ἐλπίδας καὶ εὐτυχῇ ὄνειρα! Ἀντὶ τούτων ἡ ἀπομόνωσις, ἡ ἐρημία, ἦσαν οἱ μόνοι σύντροφοί του, οἱ δὲ δρυμοὶ καὶ αἱ φάραγγες τὰ μόνα ἀντικείμενα, εἰς ἃ ἀντήχουν οἱ ἐρωτικοὶ στεναγμοὶ του! Οὐδὲν περὶ τῆς Βάσως ἐγνώριζεν, οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς πληροφορίαν εἶχε. Πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν πρὸς τὸν Γερογεώργον ἔδωκε, δὲν ἐπλησίασεν οὐδόλως τὸ χωρίον, ἀπ' ἧς ἡμέρας ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ. Ἦρκετο εἰς τὰς νυκτερινὰς μετὰ τῆς Βάσως διὰ τοῦ αὐλοῦ συνεννοήσεις. Οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν εἶχε περὶ τῆς ἀφοσιώσεώς της, περὶ τῆς πίστεως αὐτῆς. Τὸ νυκτερινὸν φῶς καὶ αἱ ἀγρυπνίαι τῆς ὑπεδήλουν τοῦτο κάλως. Ἀλλὰ τί ἐσκέπτετο καὶ τί ἐνήργει περὶ αὐτῆς ὁ Γερογεώργος; Τί ἐμηχανᾶτο ἡ γραῖα Κατερίνα; Καὶ κατα πόσον ἠδύνατο τὸ ἀσθενὲς ἐκεῖνο πλᾶσμα νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ τῆς θελήσεως τοῦ αὐστηροῦ πατρὸς της καὶ παλαίσῃ κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς γραίας Κατερίνας;

Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἐτάρασσον τὴν κεφαλὴν του καὶ ἀπεικόνιζον ζοφερὰν καὶ προβληματικὴν τὴν πορείαν τοῦ περιπετειώδους ἔρωτός του! Ἐξήγαγε βαθὺν στεναγμὸν καὶ δι' ἐλαφρὰς κινήσεως ἔστη ὀρθίως καὶ ἠτομάζετο νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸ ποίμνιόν του, ὅτε παρετήρησε ἐξερχομένην ἀπὸ τῶν ἀπέναντι δένδρων τὴν γραῖαν Κατερίναν καὶ βαίνουσαν πρὸς αὐτόν.

— Ὡρα καλή, Λάμπρο, λέγει αὕτη πλησιάσασα τὸν βοσκόν.

— Καλῶς τὴ μάμω Κατερίνα, ἀποκρίνεται οὗτος.

— Άχ! καυμένη· εκόπηκαν τὰ πόδια μου. Άμ αφοῦ σὺ πιά τὸ παράκανες καὶ δὲν πατάς οὐδὲ στὸ χωριὸ πιά, νὰ ἔρχουμαι ἐγὼ στὴ στάνη, ἐπαναλαμβάνει αὐτὴ ἐνῶ ἐκάθητο ἐπὶ μιᾷ πέτρας.

— Άς ἴσαι καλά· κάτσε, ξεκουράσου.

— Άμ θὰ γυρίσω γλήγορα στὸ σπίτι καὶ δὲ θέλω νὰ μὲ παρ' ἡ νύχτα.

— Καὶ πῶς μᾶς θυμήθηκες, νάχουμε καλὸ ρώτημα; ἔρωτᾷ ὁ Λάμπρος μετὰ τινὰ διακοπὴν.

— Νά! ἦρθα γιὸ κεῖνο τ' ἄρνι, τὸ θρεφτάρι, ποῦχει στὸ κούτελο τὸ σταυρό. Μ' ἔστειλε ὁ Γερογεωργὸς νὰ τὸ πάρω, γιατί τὸ θέλει γιὰ αὔριο.

ταίας τῆς γραίας λέξεις. Ἰστατο ἐκεῖ ὡς ἀπολιθωθείς· ἡ φωνὴ τοῦ ἐπνίγετο ἐντὸς τοῦ λάρυγγός του, μὴ δυναμένου οὐδὲ λέξιν νὰ ἀρθρώσῃ. Ἐστράφη μηχανικῶς περὶ ἑαυτὸν ψιθυρίζων „ἀρρεβονιάζεται αὔριο“.

Ἡ γραία ἐξηκολούθησε μετ' ἀδιαφορίας.

— Ἐλα, Λάμπρο, αὔριο καὶ σὺ στὸ χορὸ νὰ παίξῃς τί φλογέρα. Τὸ χωριὸ ρωτᾷ γιὰ σένα ποῦ δὲ φαίνεσαι. Ἐλα, θὰ πᾶμε οὔλοι, θ' ἄρθῃ κ' ἡ Βάσω.

— Θ' ἄρθῃ κ' ἡ Βάσω; ἠρώτησεν ὁ βοσκός, οὐ ἡ συγκίνησις καὶ ταραχὴ διήρκει εἰσέτι.

— Βέβια θ' ἄρθῃ. Άμ αὔριο στὸ χορὸ θὰ τῇ ὁ γαμπρός.

— Ἐγὼ δὲν ἔρχουμαι στὸ χορὸ, μὲν θ' ἄρθω στὸ μικρὸ

Η ΘΗΡΑ ΤΩΝ ΤΡΟΧΩΝ.

Εἰκὼν ὑπὸ C. F. Deiker.

— Μὴ θὰ τὸ σφάξῃ αὔριο πουναι γιορτὴ;

— Ά! μπά, μπά, θὰ το σφάξῃ αὔριο, μα ὄχι γιὰ τὴ γιορτὴ, γιὰ ἄλλη δουλειά, ἀπεκρίθη ἡ γραία, παρατηρήσασα καλῶς τὸν Λάμπρον.

— Γιὰ ποιά δουλειά; ἠρώτησεν ὁ βοσκός, αἰσθανθεὶς ἀκουσίως ἐσωτερικὴν τινὰ ταραχήν.

— Μὰ καλά, καλά, κ' ἐγὼ δὲ ξέρω γιατί τὸ χρειάζεται. Σὰν νὰ τὸ θέλῃ γιὰ τὰ μὰ ξέρω κ' ἐγὼ γιατί τὸ θέλει.

Ὁ Λάμπρος, τοῦ ὁποίου ἡ ταραχὴ ἠῴξανε, παρετήρει αὐτὴν σιωπῶν, μὴ δυνάμενος καλῶς νὰ νοήσῃ τί ἐκρύπτετο ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω τῆς γραίας φράσεις.

— Νά! ἐξηκολούθησεν αὐτὴ, σὰν καλὸς πατέρας σέφτεται γιὰ τὸ κορίτσι του. Τὸ θέλει τ' ἄρνι γιὸ τὰ βεβονιάσματα τῆς Βάσως, ποῦ θὰ κάνει αὔριο τὸ βράδυ.

Ἵπο βίγους κατελήφθη ὁ Λάμπρος ἀκούσας τὰς τελευ-

ἐκεῖ γκρεμό, ὅξω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ τὴ μάντρα τοῦ Γερογεωργίου. Ἀπὸ κεῖ θὰ παίξω τὴ φλογέρα καὶ θὰ κυττάζω.

Μετ' ὀλίγον ἡ μὲν γραία ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωριὸν, κομίζουσα τὸν ἄμνόν, ὁ δὲ πληγείς τὴν καρδίαν Λάμπρος, παρετήρει τὸν ὀπισθεν τῶν ὁρέων δύοντα ἥλιον, ὅστις ταχέως θὰ τῷ ἔφερε τὴν παρήγορον νύκτα, καὶ ἦν ἀπὸ τοῦ βράχου θὰ ἔφαλλε πρὸς τὴν ἐρωμένην θρήνους ἀπηλπισμένου ἐραστοῦ!

Ἦδη ὁ ἀστερόεις οὐρανὸς γελᾷ διὰ μυρίων χρυσῶν φώτων ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς τῶν ἐρωμένων, οἱ δὲ ἤχοι τῆς φλογέρας τοῦ Λάμπρου ἀντηχοῦσιν εἰς ὅλην τὴν κοιλάδα! Ἐκίστη στροφὴ κατὰ τὴν νυκτερινὴν ἐκείνην μετὰ τῆς Βάσως συνέντευξιν κατέληγε διὰ τῆς ἐπιδοῦ, Ἠπαντρεῖσιν τὴν ἀγάπη μου . . . Ἡ Βάσω ἀπὸ τοῦ παραδύρου ἠκροῶτο δακρύουσα καὶ στενάζουσα! Ὁ Λάμπρος ὡς καθηλωθεὶς ἐπὶ τοῦ βράχου ἐπανελάμβανε χιλιάκις τὸν πόνον τοῦ στήθους του!

Ἦτον αὕτη ἡ τελευταία τῶν ἐρωμένων διὰ τῆς φλογέρας συνέντευξις, καθ' ἣν ἔληγε καὶ ἡ παρήγορος αὕτη ἐλπίς, ἥτις εἶχεν ἐναπομείνει αὐτοῖς! Οἱ ἀστέρες ἤρξαντο ὁ εἰς κατὸ πιν τοῦ ἄλλου νὰ ἀποσβέννυνται, ἡ δὲ ῥοδόχρους χαραυγὴ

προαγγέλει τὴν ἔλευσιν τῆς ἡμέρας! Τὰ ἀφυπνιζόμενα πτηνὰ διὰ ποικίλων κελαδημάτων συνοδεύουσι τοὺς τελευταίους τοῦ βοσκοῦ ἤχους, ὅστις βαρύνυμος ἀπέρχεται τοῦ βράχου, ἵνα μὴ ἐπανέλθῃ πλέον ποτὲ εἰς αὐτόν!

(ἔπεται τὸ τέλος.)

1. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΜΗΤΣΑΣ, μετα βιογραφίας (ἐν σελ. 279).

2. ΗΜΕΡΑ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ. Εἰκὼν ὑπὸ Delobbe (σελ. 283). „Ἡμέρα ἀναπαύσεως“ εἶνε ἐν ἐκ τῶν λαμπροτάτων καὶ ἐξοχωτάτων ἀριστοτεχνημάτων τοῦ διασήμευ Γάλλου καλλιτέχνη Delobbe, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ 1860 καὶ ἐξῆς ἀντεπροσωπεύθη ἐν πάσαις ταῖς μεγάλαις καλλιτεχνικαῖς ἐκθέσεσι τοῦ κόσμου δι' ἀριστουργημάτων τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καὶ ἰδίᾳ τῆς τοπειογραφίας. Ἡ πλήρης ζωῆς καὶ δραστηκότητος παράστασις τοπειῶν, καὶ ἰδίᾳ παραθαλασσίων, εἶνε ὁ ἰδιαίτερος κλάδος, ἐν ᾧ πρὸ πάντων ἠὺδοκίμησεν ὁ ἐξοχος ζωγράφος μέχρι τελειότητος καὶ ἐκτήσατο παγκόσμιον φήμην, εἰ καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ καὶ εἰς ἄλλα εἶδη τῆς ζωγραφικῆς, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ προσωπογραφίᾳ, δὲν εἶνε πολὺ μικρότερα ἢ ἐν τῇ τοπειογραφίᾳ. Ὁ Delobbe ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις καὶ ἐσπούδασεν ἐν τῇ ἐκεῖ Ἀκαδημίᾳ, χρηματίσας μαθητῆς τοῦ διασήμευ Γάλλου ζωγράφου Bouguereau.

3. ΕΣΠΕΡΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΤΕΓΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΩΝ ΕΝ ΤΥΝΙΑΙ. Εἰκὼν ὑπὸ Ferdinand Max Bredt (ἐν σελ. 287). Παρὰ τὴν βόρειον ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς, ἀφ' ἐνὸς μὲν θερμινόμενῃ ὑπὸ τῆς φλογεῆς πνοῆς τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν χώρας, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀναψυχομένη ὑπὸ τῆς δροσερῆς πνοῆς τῆς θαλασσίας αὔρας, κεῖται ἐγγὺς τῶν ἰσχυρῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας θαλασσοκρατείας Καρχηδόνος ἡ ἀξίολογος πόλις τῆς Τύνιδος, τὸ κέντρον σημαντικῆς ἐμπορικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῆς Μασσαλίας, τῆς Γενούης καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκτείνεται κατὰ τὸ μῆκος τοῦ ἀβαθνοῦς θαλασσίου βραχίονος Bahira καὶ περιβάλλεται πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ὑπὸ παχέος ἐπταπύλου τείχους. Ἡ Τύνις ἔχει 150,000 κατοίκους, τὸ δὲ κυριώτατον στοιχεῖον τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦσιν οἱ καλούμενοι Hadars εἴτε Ἀραβες τῶν πόλεων, κατ' ἀντιθέσιν πρὸς τοὺς νομαδικὸν βίον ἄγοντας Βεδουῖνους, πρὸς τοὺς ὁποίους μάλιστα διάκεινται ἐχθρικῶς· ἱκανὸν μέρος τῶν κατοίκων εἶναι Ἑβραῖοι, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι, πρὸ πάντων Ἰταλοὶ. Αἱ ὁδοί, εἰς τὰς ὁποίας καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπάρχει ζωηροτάτη κίνησις, εἶναι σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως σκολιαὶ καὶ στεναί. Ὁ μόνος φωτισμὸς τῆς πόλεως ἐν καιρῷ νυκτὸς εἶναι τὰ φανάρια, τὰ ὁποῖα κρατοῦσιν οἱ διαβάται εἰς τὰς χεῖράς των. Ἐν τούτοις ὅμως ὑπάρχει εἰς τὰς ὁδοὺς ἀρκετὴ ἀσφάλεια καὶ πολὺ σπανίως συμβαίνουσι κακούργηματα καὶ ταῦτα ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν Εὐρωπαίων, καὶ ἰδίᾳ τῶν Σικελῶν. Ἡ ἀκαθαρσία ὅμως τῶν ὁδῶν εἶναι γνησία ἀνατολική, καὶ μία βροχὴ ἀρκεῖ ὅπως μεταβάλλῃ αὐτὰς εἰς ποταμοὺς βορβόρου. Οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστόν ἂν αἱ γυναῖκες ἰδίως δὲν δύνανται εἰς τοὺς περιπάτους ἢ εἰς δημοσίας πλατείας νὰ ἀπολαύσωσι τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς ἐσπέρας ἀλλ' ἀναγκάζονται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ

ἡλίου νὰ ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων στεγῶν τῶν καταλεύκων οἰκιῶν των, ἵνα ἀναπνεύσωσιν ἐκεῖ τὴν ζωογόνον αὔραν τῆς θαλάσσης.

Τοιαύτην τινὰ ἐσπερινὴν ἀναψυχὴν παριστᾷ καὶ ἡ ἡμετέρα εἰκὼν, τὴν ὁποίαν ὁ καλλιτέχνης ἐξωγράφησεν ἐν Τύνιδι ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς εἰκόνης βλέπομεν ἐπὶ κολιπούμενων μαλακῶν προσκεφαλαίων καὶ ἐπὶ ὠραίων ἀνατολικῶν ταπήτων ἐξηπλωμένας τρεῖς νεαρὰς γυναικείας μορφάς. Ἡ μία παρατηρεῖ, ὡς φαίνεται, μετὰ προσοχῆς τὴν κίνησιν καὶ ζωηρότητα τῶν γειτόνων τῆς παρακειμένης οἰκίας. Ἡ δευτέρα ἔχει παρὰ τῷ πλευρῷ τὸ λαοῦτόν της, ἐνώπιόν της κομφοτάτην καφεχόνην καὶ δύο ἐπ' ἴσης κομφὰ φιάλια τοῦ καφῆ ἐπὶ τινος δίσκου, καὶ διδὲ παραγγέλιον τινὰ εἰς τὴν πλησίον της ἱσταμένην ὑπηρετρίαν, ἡ ὁποία ἐτοιμάζεται νὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ καίοντος πυραύνου μετάλλινον λέβητα περιέχοντα ὕδωρ. Προετοιμάζονται λοιπὸν, ὡς φαίνεται, νὰ διασκεδάσωσι τὰς ἐσπρινὰς ὥρας μὲ μουσικὴν, μὲ ἄσματα καὶ μὲ καφέν. Εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνης πλανᾷται τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀπαστραπτόντων στεγῶν τῆς πόλεως, ἀπὸ τῶν ὁποίων προεξέρχουσι κομψότατοι μιναρέδες καὶ θόλοι, καὶ εἰς ἔτι μακροτέραν ἀπόστασιν φαίνεται ἡ τετραγωνικὴ οἰκοδομὴ τῆς „Kashah“ τοῦτ' ἐστὶ τῆς ἀκροπόλεως.

4. Η ΘΗΡΑ ΤΩΝ ΤΡΟΧΩΝ (κοινῶς: ἀρκαλος, ἄσβος). Εἰκὼν ὑπὸ C. F. Deiker (ἐν σελ. 290). Στερεὰ καὶ ἀπόρρητος ἐντὸς τοῦ πετρώδους βουνοῦ εἶνε ἡ κατοικία τοῦ τρόχου. Πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἐκπόρθησιν τοῦ φρουρίου τοῦ θὰ ἦτο ματαιοπονία. Μόνοι οἱ κυνηγετικοὶ κύνες δύνανται νὰ ἐξανγκάσωσιν αὐτόν ὅπως παραδοθῇ. Εἰσεχώρησαν ἤδη ἀτρόμητοι καὶ ἀκατάσχετοι εἰς τὰ σκοτεινὰ βάθη τοῦ αὐτοφθοῦς φρουρίου, καὶ παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν ὑποχθονίων δωματίων ἱστανται οἱ κυνηγοὶ ἀκροώμενοι τὰς ἐκ τοῦ βάθους ἐξερχομένας κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἡ βαθεῖα φωνὴ τοῦ γερολίκου ἀντηχεῖ ἐτι βαθύτερα ἐκ τῶν πετρωμάτων τοῦ ὑποχθονίου θόλου· οἱ λοιποὶ κύνες διπλασιάζουσι τὸν ἀλαλαγμὸν των καὶ μία ξένη φωνὴ ἀναμιγνύεται εἰς τὰς ὕλακας των — ὁ τρόχος εὐρίσκεται εἰς δεινὴν θέσιν. Ἀλλ' αἰφνης ἀκούεται κλαυθμυρισμός· ὁ νεαρὸς κύων ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ ἀπελπιστικῶς ἀμυνομένου τρόχου, ἀμέσως ὅμως ἐλησμόνησε τὸν πόνον του καὶ ἤδη διπλασιάζει τὴν λύσσαν του. Αἱ ὕλακαὶ ἀκούονται ὁλονὲν ἰσχυρότεραι καὶ πλησιέστεραι πρὸς τὴν θύραν — ἡ τύχη τοῦ τρόχου ἀπεφασίσθη.

Ἐξῆλθεν ἤδη εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἡ εἰδεχθῆς μορφή, καὶ οἱ κυνηγοὶ δὲν ἔχουσι πλέον ἀνάγκην νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν σιδηρᾶν λαβίδα. Ἀρκεῖ μόνον ἐν μέτριον κτύπημα μὲ τὴν ῥάβδον ἐπὶ τῆς εὐαίσθητου ρινὸς τοῦ τρόχου, ὅπως ἀποναρκώσῃ αὐτόν, καὶ δεύτερον κτύπημα δυνατώτερον τὸν φονεῖ ἀσφαλέστερον παντὸς ὅπλου.